

δύο ψυχῶν ἰσαξίων. Αἱ μεγάλαι αὗται μεταβολαὶ εἶπετο νὰ ἐπιδράσωσιν εἰς τὸ Δίκαιον. Οἱ χριστιανοὶ νομοθέται ἐδέησε νὰ βελτιώσωσι τὴν κατάστασιν τῆς γυναικός.

Μὴ ὁμῶς νομίσωμεν ὅτι ἡ μεταβολὴ αὕτη ἐγένετο αἴφνης. Ἡ μεγάλη ἀξία τῆς θρησκείας ἡμῶν εἰς τοῦτο ἔγκειται ὅτι ἐπεξήτησε τὴν μεταρρύθμισιν τῶν θεσμῶν διὰ τῆς μεταβολῆς τῶν ἠθῶν. Ἀπ' ἐναντίας πρὸς τὰλλα θρησκευματα οὐδὲν αὕτη ἀνέτρεψε, θέλουσα νὰ ἐπιτύχῃ τοῦ ἰδίου σκοποῦ διὰ τῆς πρᾶότητος καὶ τῆς πειθοῦς. Ἐντεῦθεν ἡ κατάστασις τῆς γυναικός δὲν μετεβλήθη ἐξαίφνης, καίπερ ταχέως βελτιουμένη. Οὕτως ἐπὶ μακροὺς αἰῶνας ἐθεωρήθη ἡ γυνὴ ὑποδεεστέρα τοῦ ἀνδρός τὴν διανοίαν καὶ τὴν πρακτικὴν ἐπιτηδειότητα, ἐν πολλαῖς δὲ χώραις διεπομέναις ὑπὸ τῶν ἐθίμων (pays coutumiers) ἐκ τῆς ιδέας ταύτης ὁρμώμενοι ἱδρυσαν κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον μεγάλην ἀνικανότητα τῆς γυναικός. Ἡ δόξα αὕτη δὲν ἦτον ἡ σύγχυσις· συνήγον ἐκ τοῦ ὅτι τὰ καθήκοντα τῆς γυναικός εἰσιν ἄλλα παρὰ τὰ τοῦ ἀνδρός, ὅτι ταῦτά εἰσιν ἀνώτερα ἐκείνων· ὥσανεὶ τις ἤξλου ὅτι τὰ καθήκοντα τοῦ ἱερέως εἰσὶν ὑποδεέστερα τῶν τοῦ στρατιώτου, ὡς ὄντα ἄλλοια!

Τοὺς συντάκτας τοῦ Ναπολεοντείου Κώδικος ἄλλη, καθ' ἡμᾶς, ὠδήγησεν ἀρχή. Θέλομεν ἴδῃ ἐν ἀρχῇ τοῦ Β'. ἡμῶν βιβλίου ὅτι οὐχὶ λόγῳ τοῦ συμφέροντος τοῦ συζύγου οὐδ' ἔνεκα τῆς ὑποτιθεμένης ἐλαττώσεως τοῦ φύλου ἱδρυσαν τὴν ἀνικανότητα τῆς ὑπάνδρου. Ἐσκέφθησαν μόνον ὅτι ἐν πάσῃ ἐταιρίᾳ ὑπάρχει τις προϊστάμενος, καὶ ὅτι κατὰ συνέπειαν ἐν τῇ συζυγικῇ ἐταιρίᾳ, ἡ οἰκιακὴ εἰρήνη ἀπῆτει τὴν ἀνικανότητα τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Σημειωτέον ἄλλως τε ὅτι τὴν ἀρχὴν ταύτην ἀπεδέξαντο κατὰ τὸ μᾶλλον ἢ ἥττον σχεδὸν ἅπαντες οἱ νεώτεροι νομοθέται, πλὴν τοῦ τῆς Αὐστρίας, ὅστις ἐπέτρεψε τῇ γυναικὶ ν' ἀναλαμβάνῃ ὑποχρεώσεις ἀνευ οὐδεμιᾶς ἀδείας.

Τοιοιτοτρόπως σήμερον οὐχὶ πλέον ἡ

ψευδὴς ιδέα τῆς ἐλαττώσεως τῆς γυναικός ὑπαγορεύει εἰς τοὺς νεωτέρους νομοθέτας τὴν ἀνικανότητα τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Τὴν παλαιὰν ταύτην ἀρχὴν κατέρριψαν ἡ θρησκεία καὶ ὁ πολιτισμὸς καὶ αὐτ' αὐτῆς ἀντικατέστησαν ιδέαν καινὴν, γενναιοτέραν ἅμα καὶ ἀληθεστέραν. Οἱ συντάκται τῶν καθ' ἡμᾶς νόμων ἐμπνέονται ἐκ τοῦ συμφέροντος τῆς οἰκογενείας καὶ τῆς κατ' οἶκον εἰρήνης. Κατείδον οὗτοι ὅτι τὸ συμφέρον τοῦτο ἀπῆτει ἵνα τὴν συζυγικὴν ἐταιρίαν διευθύνῃ προϊστάμενος ἱκανὸς νὰ προστατεύῃ αὐτῆς ἀπέναντι παντός· ὑπὸ τὸ κράτος τῆςδε τῆς σκέψεως ἱδρυσαν τὴν ἀνικανότητα τῆς ὑπάνδρου γυναικός. Ἀλλ' ὁμῶς ἀπένειμαν ταύτῃ τὸ δικαίωμα νὰ διατηρήσῃ διὰ τοῦ γαμικοῦ συμφώνου τὴν διοίκησιν τῆς περιουσίας αὐτῆς. Ἴδου ὑπὲρ τῆς ἀνθρωπότητος ἀξιόλογος κατάκτησις τοῦ χριστιανισμοῦ καὶ τοῦ πολιτισμοῦ.

Ἴσως δὲ δυνάμεθα νὰ ἐλπίζωμεν ὅτι ἐλεύσεται ἡμέρα καθ' ἣν, χάρις εἰς τὴν αἰὲ ἐπὶ μᾶλλον ἐπεκτεινομένην διανοητικὴν ἀνάπτυξιν τῶν γυναικῶν, οἱ καθ' ἡμᾶς νομοθέται θέλουσι δυνηθῇ νὰ ἀποδώσωσιν εἰς αὐτὰς ἀνεξαρτησίαν πληρεστέραν, ἀναγνωρίζοντες εἰς αὐτὰς οὐ μόνον τὸ δικαίωμα τοῦ διοικεῖν τὴν περιουσίαν αὐτῶν ἀλλὰ καὶ τὸ τοῦ διαθέτειν αὐτήν.

ΑΡΧΑΙΟΝ ΔΙΚΑΙΟΝ

ΝΟΜΟΘΕΣΙΑΙ ΑΝΑΤΟΛΙΚΑΙ

ΣΚΕΨΕΙΣ ΓΕΝΙΚΑΙ

Ἐν πάσαις ταῖς ἀνατολικαῖς νομοθεσίαις, πλὴν τῶν τῆς Ἑλλάδος, ὑπερτερουσῶν πολὺ τῶν ἄλλων, ἐνυπάρχει ἡ ιδέα τῆς ἐλαττώσεως τῆς γυναικός. Ἡ ἐλάττωσις αὕτη ἦν ἀναμφιβόλως μᾶλλον ἢ ἥτταν μεγάλη κατὰ χώρας· οὕτως ἡ κατάστασις τῶν γυναικῶν ἦν κρείσσων παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἢ τοῖς ἄλλοις

Ἀσιανοῖς λαοῖς· ἀλλ' οὐχ ἦττον ἀληθές ἐστιν ὅτι πάντα ταῦτα τὰ ἔθνη ὑπελάμβανον καὶ ἔτι νῦν ὑπολαμβάνουσι τὴν γυναῖκα ὥς τι ὄν ὑποδεέστερον. Ἡ οὕτω πεπλανημένη αὕτη δόξα πηγάζει ἐκ τοῦ πνεύματος ὑποταγῆς καὶ ἐξαρτήσεως τῶν σχεδὸν ἀπολιτευτῶν τούτων λαῶν οἵτινες λατρεύουσι τὸν μονάρχην αὐτῶν ὡς Θεόν, καὶ παρ' οἷς αἱ κατώτεραι τάξεις κύπτουσι ταπεινῶς πρὸ τῶν ἀνωτέρων. Ὁ οὕτω δεσποζόμενος ἄνθρωπος εὐκόλως τὸ κατ' αὐτὸν ἀσκεῖ κατέναντι ὄντος τὸ ὅποιον πειράται νὰ καταστήσῃ αἰὲ ἀσθενέστερον καὶ ἐπὶ μᾶλλον ὑπήκουον, τὴν τυραννίαν ἣν ὑπέχει μὲν, ἀδυνατεῖ δὲ ν' ἀποσεῖσῃ.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ Τῇ ΣΙΝΙΚῇ.

Οὐδέν ἐστιν ἦττον γνωστὸν ἢ ἡ τῶν Σινῶν νομοθεσία, καὶ περ οὔσα ἡ ἀρχαιοτάτη τοῦ κόσμου· ἐντεῦθεν οὐδεμιᾶς ἄλλης ἢ μελέτῃ ἐστὶ δυσκολωτέρα. Οἱ Σῖναι ὄντως δὲν ἔχουσι κώδικας, πλὴν ἑνὸς μόνου, τοῦ Ποινικοῦ, κανονίζοντος μικρολύγως τὰς σωματικὰς ποινάς (*). Ἡ λοιπὴ νομοθεσία τῶν Σινῶν εὗρηται διεσπαρμένη ἐν πληθὺι διαταγμάτων τῶν ὁποίων τὰ κείμενα, οἷς παρέπονται αἰὲ ἑρμηνεῖαι, ὑπάρχουσιν ἐν τῇ Αὐτοκρατορικῇ Βιβλιοθήκῃ καὶ ἀποτελοῦσιν οὐχ ἦττονας τῶν τριακοσίων τόμων ἐν σχήματι τετραπτύχῳ. Οὕτω μετὰ πλείστας καὶ ματαίας ἐρεῦνας, ἠναγκάσθημεν ν' ἀρκεσθῶμεν εἰς τὰς ἱστορίας ἢ περιγραφὰς τῆς Σινικῆς, προκρίνοντες μάλιστα πάντων τὰ Ἀπομνημονεύματα τῶν ἱεραποστόλων

(*) Ἐν τῇ Σινικῇ αἱ ποιναὶ πᾶσαι εἰσὶ σωματικαί· αὐτὰ τετακτα τὰ πρόστιμα διατιμῶνται εἰς ῥαβδισμούς· ὅθεν εὐλόγως ὁ Μοντέσκιος εἶπεν ὅτι ἡ Σινικὴ ἐστὶ λαὸς, παρ' ᾧ τὰ πάντα γίνονται διὰ ῥαβδισμῶν.— Ὁ ποινικὸς Κώδικς τῆς Σινικῆς, Ta tsing-leu-lee, μετεφράσθη τὸ πρῶτον ὑπὸ τοῦ Staunton, εἰς ὃν ὑπερίκονται πολλὰ πλείστου ἀξία πονήματα περὶ Σινικῆς (Ta-tsing-leu-lee, ἐν Λονδίνῳ, 1810 εἰς 4ον.) Μετὰ δύο ἔτη ἀπὸ τῆς δημοσιεύσεως, ἡ ἀγγλικὴ αὕτη μετάφρασις μετεφράσθη γαλλιστί ὑπὸ τοῦ K. Félix Renouard de Sainte-Croix. (Ἐν Παρισίοις 1812, 2 τόμοι εἰς 8ον.)

τοῦ Ηεκίνοῦ (Mémoires des Missi-onnaires de Pe-King), τῶν ὁποίων τὰς παρατηρήσεις ἐξελέγχουσι πολλαὶ μεταφράσεις συγγραφῶν σινικῶν.

Ἡ ἰδέα τοῦ ὑποδεεστέρου τῆς γυναικὸς ἐστὶν οὕτως ἐγκεχαραγμένη εἰς τὸ πνεῦμα τῶν Σινῶν, ὥστε οὐ μόνον διηγόρευται ὑπὸ τῶν ἀνδρῶν, ἀλλὰ καὶ ἀποδέχονται ταύτην αἱ γυναῖκες. Παρατηρητέον ὅτι ἡ ὑπὸ τῶν Ἱεραποστόλων μεταγλωττισθεῖσα σινικὴ συγγραφὴ, εἰς ἣν ὀφείλομεν τὴν ἀκριβεστάτην τοῦ προκειμένου γνῶσιν, συνετάχθη ὑπὸ σοφῆς γυναικὸς τοῦτομα Pan-loei-man· ἀντεγράφη δὲ ὑπ' αὐτοῦ τούτου τοῦ Αὐτοκράτορος τῆς Σινικῆς, καὶ ὁ λαὸς αὐτοῦ ἔτι καὶ νῦν ὑπολαμβάνει τὸ σύγγραμμα τοῦτο ὡς τὸ κάλλιστον καὶ ὠφελιμώτατον τῶν βιβλίων. Ἐπιγράφεται Nieu-kiè-tsi-pien, τὰ ἐπὶ τὰ ἄρθρα ἐν οἷς περιλαμβάνονται τὰ κύρια καθήκοντα τῶν γυναικῶν. Ἰδοὺ δὲ πῶς ἄρχεται τοῦ λόγου. «Κατέχομεν τὴν ἐσχάτην ἡτὰξιν τοῦ ἀνθρωπίνου γένους· ἐσμέν ἡ ἀσθενεστάτη αὐτοῦ ἡμερίς· τὰ ἥκιστα ὑψηλὰ ἔργα ἡδέον νὰ ὦσι καὶ εἰσὶν ὄντως ὁ κλῆρος ἡμῶν.» Ἀπαν τὸ ἰον ἄρθρον γέγραπται ὡσαύτως· ὑπολαμβάνει τὴν ἐλάττωσιν τῆς γυναικὸς ὡς πηγάζουσιν ἐκ τοῦ φυσικοῦ δικαίου, τὰ δ' ἐπόμενα ἄρθρα εἰσὶ τὰ ἐκ τῆς ἰδέας ταύτης πορίσματα.

Οἱ Σῖναι ἄλλως τε πειρῶνται παντὶ τρόπῳ ἵνα διατηρήσωσι τὰς γυναῖκας αὐτῶν ἐν τῇ καταστάσει ταύτῃ ἐλαττώσεως. Ἐνόησαν ὅτι οὐδὲν πρὸς τοῦτο ἐπιτηδειότερον τῆς ἀμαθείας αὐτῶν καὶ ἀπομονώσεως. Οὕτως αἱ γυναῖκες ὀλιγώρως ἔχουσιν περὶ τὴν ἑαυτῶν παιδεύσιν, διάγουσιν ἐγκεκλεισμέναι ἐν τοῖς δώμασιν αὐτῶν καὶ οὐδὲν ἄλλο ὁρῶσιν ἢ τὰς οἰκογενείας τῶν ἰδίων συζύγων (*).

(*) Ὁ Savagner, Hist. de la Chine (Paris 1814) λέγει ὅτι ἡ σμικρότης τῶν ποδῶν παρὰ ταῖς γυναῖκι τῆς Σινικῆς ἐπενοήθη ὅπως αὐταὶ ἀναγκάζονται νὰ οἰκουρῶσι μὴ δυνάμεναι νὰ βαδίζωσιν.

Ἡ ὑπακοή ἐστὶν ἡ ἰδιάζουσα αὐταῖς ἀρετῇ, ἣτις δ' ἐπιβάλλεται ἐν πάσαις ταῖς τοῦ βίου αὐτῶν καταστάσεσιν. Αἱ θυγατέρες ὀφείλουσιν ὑπακοὴν τοῖς γονεῦσιν αὐτῶν, αἱ γυναῖκες τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι, καὶ αἱ χῆραι τοῖς τέκνοις αὐτῶν! Κατὰ τοῦτο ἡ σινικὴ νομοθεσία ὁμοιάζει πολὺ πρὸς τὴν ἰουδαϊκὴν. Μὴ δὲ νομίσωμεν ὅτι ἡ ὑπακοὴ αὕτη ἐστὶν ἡ παρὰ τοῖς εὐρωπαϊκοῖς λαοῖς κρατοῦσα· οὐκ ἔστιν ἀπλήτεις ἵποταγή οἷα ἡ ἐν ἄρθρῳ 215 τοῦ Ναπολεοντείου Κώδικος ἀναγεγραμμένη· ἔστιν ὑπακοὴ πραγματικὴ κατὰ πάσας τὰς στιγμὰς, ἀφαιροῦσα τῇ γυναικὶ τὴν διάνοιαν ὑπὲρ τοῦ ὑφ' οὗ τὴν ἐξουσίαν αὕτη διατελεῖ.

Ἄλλ' ἐξετάσωμεν ἰδίως τὰ κατὰ τὴν ὑπακοήν.

Δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ ἀκριβολογῶν, ὅτι ὁ ἀνὴρ ἀγοράζει τὴν γυναῖκα αὐτοῦ, καθότι οἱ Σῖναι οὐ χρῶνται ἐνταῦθα τῇ λέξει ἀγοράζειν· ἐπίσης δὲν δύναται τις νὰ εἴπῃ, διὰ τὸν αὐτὸν λόγον, ὅτι ἡ γυνὴ ἐστὶ δούλη· οἱ Σῖναι προσέχουσιν μάλα ταῖς λέξεσι καὶ ἐκφράζονται περιεσκεμμένως. Ἄλλ' εἰς τὸν ἐμβαθύνοντα εἰς τὰ πράγματα καὶ μὴ ἐπαρκούμενον εἰς λέξεις ἡ γυνὴ παρὰ Σῖναις ἐστὶν ὄντως δούλη· προκύπτει τοῦτο ἐξ ὧν ἡδη εἶπομεν ἔτι δὲ μᾶλλον δῆλον γενήσεται ἐκ τῶν ἐπομένων. Ὡσαύτως περὶ τῆς ἀγορᾶς τῆς γυναικός· οἱ Σῖναι δὲν λέγουσιν ὅτι ἀγοράζουσιν τὰς γυναῖκας αὐτῶν, καὶ ὅμως μανθάνομεν παρὰ πάντων τῶν συγγραφέων ὅτι ὁ πατὴρ νυμφεύει τὴν θυγατέρα αὐτοῦ λαβὼν ποσὸν τι ἀνάλογον ἐκάστοτε πρὸς τὴν περιουσίαν τοῦ συζύγου καὶ τὴν κατάστασιν τοῦ πατρός· ἐλάχιστον μέρος τοῦ ποσοῦ τούτου δίδεται τῇ γυναικὶ ὅπως αὕτη πορίσῃται ἐνδύματα, τὸ δὲ λοιπὸν ἀνήκει τῷ πατρί. Ἐὰν τοῦτο μὴ ᾔῃαι ἀγορὰ κυριολεκτικῶς, εἶναι τι βεβαίως ὁμοιάζον μάλα πρὸς ἀγοράν.

Ἡ γυνὴ νυμφευθεῖσα εἰσέρχεται εἰς τὴν οἰκογένειαν τοῦ ἰδίου συζύγου καὶ ἀποβάλλει τὴν ἑαυτῆς, ἣν οὐδ' ἐπιτρέ-

πεται αὐτῇ τοῦ λοιποῦ νὰ ἴδῃ. Διὰ τοῦ γάμου ἡ γυνὴ ἀπόλλυσι τὰ πάντα, καὶ αὐτὸ αὐτῆς τὸ ὄνομα· οὐδὲν ἔχει ἤδη αὐτῇ ἰδίον· ὅ, τι φέρει, ὅ, τι ἐστὶν, αὐτῇ αὐτῇ, τὰ πάντα ἀνήκουσι τῷ συζύγῳ (Ἄρθρον Ε' τοῦ Niu-kie-tsi pien). Ἡ ἀνικανότης λοιπὸν αὐτῆς ἐστὶν ὡς οἶόν τε ἀπόλυτος, ὅσον ἐνεστί τελεία. Ὀφείλει αὕτη ὑπακοὴν εἰς τὸν ἄνδρα αὐτῆς, εἰς τὸν πενθερὸν καὶ τὴν πενθεράν, οἵτινες δύνανται νὰ τὴν παιδεύσωσιν ἀρνούμενην, τὸ δὲ ἄρθρον δὸν τοῦ αὐτοῦ βιβλίου διασαφηνίζει τὴν ὑπακοὴν ταύτην ἣτις ἐν παντὶ χρόνῳ καὶ πάσῃ περιστάσει, ἀνεξαρτήτως τῶν δυσχερειῶν καὶ ἀντιπαθειῶν ἐπεκτείνεται εἰς πάντα καὶ ἀσκειῖται ἐπὶ πάντων. Αὕτη διατυπώται λίαν ἐνεργῶς ἐν τῷ Βιβλίῳ τῶν Νόμων περὶ τοῦ θήλεος γένους (Niu-hien-chou) οὕτω· ἡ γυνὴ δέον νὰ ᾔῃαι ἐν τῷ οἴκῳ οἷα τις σκιά καὶ ἀπλή ἡχώ.

Ἡ τῶν γυναικῶν κατάστασις ἐν τῇ Σινικῇ ἐστὶ λοιπὸν λίαν οἰκτρά· δούλαι καὶ κατάκλειστοι ὑπὸ τῶν συζύγων αὐτῶν, οὐδεμιᾶς ἀπολαύουσιν ἱκανότητος· αἰετοτε ἐκθετοὶ εἰς τὴν δυστροπίαν τῶν πενθερῶν αὐτῶν, ὀφείλουσιν αὐτοῖς τελεῖαν ὑπακοήν· γενόμεναι δὲ χῆραι μετὰ πένθος μακρὸν καὶ αὐστηρὸν, ὑποκύπτουσι τῇ ὑπεξουσιότητι τῶν ἰδίων τέκνων.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΙΝΔΗΣ.

Τὴν ἰνδικὴν νομοθεσίαν ἀπαρτίζουν διατάγματά τινα, πρὸ πάντων δὲ οἱ ἐν Εὐρώπῃ καλούμενοι νόμοι τοῦ Μανού. Μή τις ὅμως ὑπολάβῃ ἐκ τοῦ τίτλου ὅτι τὸ βιβλίον τοῦτο ἐστὶ Κώδὼξ τῶν Ἰνδικῶν νόμων. Ἡ ἐκφρασις Νόμοι τοῦ Μανού ἐστὶν ἐσφαλμένη μετάφρασις τοῦ Mānava-Dharma-Sāstra, ὅπερ, ὡς παρετήρησεν ὁ K. Loiseleur-Deslongchamps, ἐν τῷ προλόγῳ αὐτοῦ, σημαίνει Βιβλίον τοῦ ΝΟΜΟΥ τοῦ Μανού. Ἀρκεῖ ἄλλως τε νὰ τὸ

διέλθῃ τις ὅπως ἴδῃ πάραυτα ὅτι οὐκ ἔστι Κώδης τις, ὅτι δὲ σκοπὸν προτίθεται νὰ κανονίσῃ τὴν ἀστυκὴν, ἠθικὴν καὶ θρησκευτικὴν τοῦ ἀνθρώπου πολιτείαν. Ἀρξάμενος τῷ ὄντι διὰ τινων σελίδων περὶ τῆς κοσμογονίας ὁ τοῦ βιβλίου συγγραφεὺς ἐκτίθῃσιν ιδέας μεταφυσικῆς· εἴτα διατυποῖ κανόνας τινὰς τοῦ τρόπου τοῦ πολιτεύεσθαι κατὰ τὰς διαφόρους περιόδους τοῦ βίου· τέλος εὑρηνται ἐν αὐτῷ νόμοι τινὲς ἀστυκοὶ καὶ ποινικοί. Τὸ ἐπιτακτικὸν τῆς φράσεως καὶ τις μεγαλοπρέπεια ἐμφαινομένη ἐν αὐτῷ ἀπ' ἀρχῆς, ἐπέβαλον τοῦ βιβλίου τὴν τήρησιν τοῖς Ἰνδοῖς.

Ἡ ἀστυκὴ κατάστασις τῶν γυναικῶν ἐν Ἰνδία ἀποκλείει πᾶσαν αὐτῶν ἱκανότητα πρὸς τὸ ἐκποιεῖν ἢ ἀναλαμβάνειν ὑποχρεώσεις. Οὐ μόνον δὲ ἡ ὑπανδρος ἐστὶν ἀνίκανος, ἀλλὰ καὶ ἡ νεᾶνις καὶ ἡ χήρα. Ἀναγινώσκουμεν τῷ ὄντι ἐν Μανού ὅτι « ἡ παῖς, ἡ νεᾶνις ἡ προβεβηκυῖα γυνὴ οὐδὲν πρέπει ποτὲ νὰ πράττωσι κατ' ἰδίαν αὐτῶν βούλησιν, οὐδ' ἐν τῷ ἰδίῳ αὐτῶν οἴκῳ. »

Κατὰ μὲν τὴν παιδικὴν ἡλικίαν ἡ γυνὴ δέον νὰ ὑπόκηται τῷ πατρί· κατὰ δὲ τὴν νεότητά τῷ ἰδίῳ συζύγῳ· μετὰ δὲ τοῦτου τὸν θάνατον, τοῖς τέκνοις αὐτῆς· ἂν δὲ τύχῃ ἄπαις, τοῖς ἐγγυτέροις τῶν συγγενῶν τοῦ συζύγου αὐτῆς ἢ ἐν ἐλλείψει αὐτῶν τοῖς τοῦ ἰδίου πατρὸς· ἂν δὲ μὴ ἔχῃ πατρικοὺς συγγενεῖς, τῷ Μονάρχῃ.

Τὸν ἀναγινώσκοντα τὰς διατάξεις ταύτας βεβαίως δὲν διαλανθάνει ἡ ὁμοιότης αὐτῶν πρὸς τὸ *muntium* τῶν Γερμανῶν, ἡ δὲ παραβολὴ αὕτη ἀποβαίνει σπουδαία, εἰς ἀναμνησθῶμεν ὅτι οἱ Γερμανοὶ ἀνήκουσιν εἰς τὸ ἰνδογερμανικὸν φύλον. Ἀλλως τε ὁμοιότης ὑπάρχει ἐν πᾶσι, πλην ἰσως τοῦ ὅτι ἡ Γερμανὶς εἶχε τοῦλάχιστον τὴν διεύθυνσιν τῶν οἰκιακῶν πραγμάτων, ἐνῷ ἡ Ἰνδὴ δὲν ἠδύνατο καὶ δὲν δύναται ἔτι καὶ νῦν νὰ πράξῃ τι κατ' ἰδίαν αὐτῆς βούλησιν, οὐδὲ ἐν αὐτῷ αὐτῆς τῷ οἴκῳ· τοῦτο κατάδηλον γίνεται ἕκ τε τοῦ προμνημονευθέντος κειμένου καὶ ἄλλων πολλῶν.

Ἡ ἐξουσία τοῦ ἀνδρὸς ἐστὶ μείζων ἢ ἡ τῶν ἄλλων προστατῶν τῆς γυναικός· συγκεφαλαιοῦται δὲ ἐν τῇ φράσει ταύτῃ. « Ἡ γυνὴ ὀφείλει νὰ σέβηται τὸν ἄνδρα ὡς Θεόν, καὶ ἄπιστον ὄντα ὡς Θεόν, λέγει ὁ νόμος· πρέπει δὲ νὰ γινώσκει τις τὸ θρησκευτικὸν πνεῦμα τῶν Ἰνδῶν ὅπως κατανοήσῃ τὴν δύναμιν τῆς ἐκφράσεως ταύτης.

Ἡ Ἰνδὴ λοιπὸν ἐστὶν παντάπασιν ἀνίκανος. Ἐὰν δὲ μὴ χαρακτηρίζηται ὡς δοῦλη ὑπὸ τοῦ νόμου, τούτου αἰτίον ἐστὶν ὅτι ἡ λέξις αὕτη οὐχ ὑπάρχει ἐν τῇ γλώσσῃ τῶν Ἰνδῶν. Ἀλλ' ὅμως ὤμεν δίκαιοι· ὁ Ἰνδὸς νομοθέτης προσέταξε τὸν ἄνδρα ἵνα καλῶς προσφέρηται τῇ ἰδίᾳ γυναικί. (βιβλ. 5. 56.) Ἀλλὰ δικαιούται τις ἐρωτῶν ὁποῖον δύναται νὰ ᾔῃαι τὸ ἀποτέλεσμα τοῦ ἀγαθοῦ τούτου λογισμοῦ κατέναντι ὅλου συστήματος ἐξαρτήσεως, προηγουμένου μὲν ἐπ' ἄκρων ὑπὸ τοῦ Μανού, ὑπερακριβῶς δὲ τηρουμένου ὑπὸ Ἐθνους στασίμου, ὄντος σήμερον οἷον ἦν πρὸ δύο χιλιοετηρίδων!

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ ΠΕΡΣΙΑ.

Ὅφειλομεν ἐν πρώτοις νὰ ἐξελέγξωμεν τὴν ὑπεροχὴν τῆς Περσικῆς νομοθεσίας πρὸς ἧς ἤδη ἐμελετήσαμεν ὡς πρὸς τι κύριον κεφάλαιον τῆς καταστάσεως τῆς γυναικός· δὲν εὐρίσκομεν τῷ ὄντι ἐν τοῖς νόμοις ἢ τοῖς ἐθίμοις τῆς Περσίας ἄμεσον ἢ ἔμμεσόν τινα ἀγορὰν τῆς γυναικός παρὰ τοῦ ἀνδρός. Ἀρκεῖ νὰ ἐκφέρωμεν τοῦτο ὅπως κατανοηθῇ ἅπασα αὐτοῦ ἡ σπουδαιότης. Δυστυχῶς ὅμως δὲν παρήγαγε τ' ἀποτελέσματα τὰ ὁποῖα ἠδύνατό τις ν' ἀπεκδέχεται ἐξ αὐτοῦ· τοῦτο δὲ καθ' ὅσον οἱ Πέρσαι πιστεύουσιν ὅτι ἡ γυνὴ ἐπλάσθη μόνον πρὸς τὴν διαιώνισιν τοῦ ἀνθρώπου γένους. Τὸ φρόνημα τοῦτο συνδυαζόμενον πρὸς τὸ θρήσκευμα τῆς χώρας, τὸ ὁποῖον ἐπιτρέπει τὴν κατοχὴν ἀπεριορίστου ἀριθμοῦ γυναικῶν, ἀρκεῖ μόνον νὰ μὴ ὦσι δεδεσμευμένοι πρὸς ἄλλον, ἐπιφέρει ὅτι αἱ γυναῖκες

φυλάσσονται ἐν Περσίᾳ αὐστηρότερον ἢ ὅπου ἄλλοθι τῆς γῆς· αἱ γυναικωνίτιδες τῶν Τούρκων καὶ ἡ τοῦ Σουλτάνου εἰσὶ χώροι δημόσιοι παραβαλόμενοι πρὸς τὰ Περσικὰ χαρέμια, ὅταν δὲ αἱ γυναῖκες ὁδοιπορῶσιν, οἱ διαβαίνοντες ὀφείλουσι νὰ φύγωσι μακρὰν αὐτῶν.

Σέβας, ὑποταγὴ καὶ τυφλὴ ὑπακοή, τοιαῦτά εἰσι τὰ τῶν γυναικῶν καθήκοντα. Ὁ Ζωρόαστρος, ὁ τῶν Περσῶν νομοθέτης, ἐκφράζεται ὡς πρὸς τοῦτο λίαν σαφῶς· ἡ γυνὴ, λέγει, ὀφείλει νὰ σέβηται τὸν ἄνδρα αὐτῆς, ὡς εἰπεῖν ὡς Θεὸν, ἡ δ' ἐκφρασις δὲν εἶναι μεταφορικὴ, καθότι σχεδὸν πάραυτα ἐνδεικνύει τίνι τρόπῳ ἡ γυνὴ ὀφείλει τῆς κλίνης ἐξεγερθεῖσα νὰ προσπέσῃ τῷ ἰδίῳ ἀνδρὶ, ὅπως αἰτήσῃται αὐτοῦ τὰς διαταγὰς, προστίθῃσι δὲ ὅτι ἡ μὴ ἔγγαμος γυνὴ ὀφείλει τ' αὐτὰ τῷ πατρὶ, ἢ τῷ ἀδελφῷ, ἢ τῷ εἰς οὗν ὑπόκειται.

Φαίνεται ὅτι κατὰ τοὺς ἀρχαίους χρόνους ἡ γυνὴ δὲν ἀπέφερε προίκα. Οἱ γονεῖς αὐτῆς τῇ ἔδιδον μόνον ἀγέλας καὶ τινα κειμήλια ὡς ἡδύναντο. Ἀλλ' ὁ ἀνὴρ ἔδιδεν αἰετοτε ἀξιόλογα ἀντίφερνα. Κατὰ τὸν γηραιὸν Ραβὰτ, ἀναλογοῦντα πρὸς τὰ responsa prudentium (ἀπαντήσεις τῶν ῥωμαίων νομομαθῶν), ὁ ἀνὴρ ἔδιδε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ δισχίλια δηνάρια, τῶν ὁποίων αὕτη τὸν καθίστανε φύλακα, λέγουσα αὐτῷ ὅτι πᾶν ὅ, τι αὕτη κατεῖχεν ἀνῆκεν αὐτῷ. Ἡ γυνὴ ἐδικαιούτο νὰ αἰτήσῃ τὰ ὑποσχεθέντα ἀντίφερνα ἐν περιπτώσει διαζυγίου. Ἡ νομοθεσία αὕτη περὶ τῶν ἀντιφέρνην διατηρήθη αἰετοτε. Ἀλλ' οὐχ οὕτω καὶ περὶ τῆς ἀφορώσης τὴν προίκα. Ἐν τοῖς πάλαι χρόνοις δὲν ὑπῆρχε προίξ· βραδύτερον ὅμως ἐξήτασαν ἐὰν ἡ γυνὴ δὲν θὰ ἔπραττε καλῶς ἀποφέρουσα τοιαύτην τῷ ἀνδρὶ, τὸ δ' ἔθος τοῦτο διεδόθη ταχέως.

Προκύπτει ἐξ ὧν εἶδομεν ὅτι ἡ γυνὴ ἦν ἐπίσης ἀνίκανος ἐν Περσίᾳ, ὡς ἐν ταῖς λοιπαῖς ἄκραις ἀνατολικαῖς χώραις, καὶ τοι κρείττονος οὐσης τῆς θέσεως αὐτῆς κατὰ τοῦτο ὅτι, μὴ ἀγοράζοντος

αὐτὴν τοῦ ἀνδρὸς παρὰ τῶν γονέων αὐτῆς, δὲν ἡδύνατο νὰ φοβηθῇ τὴν ἀπληστίαν αὐτῶν.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ ΤΟΥΡΚΙΑ.

Μετὰ νὴν νομοθεσίαν τοῦ Ζωροάστρου ἐπέρχεται φυσικῶς ἡ τοῦ Μωάμεθ. Μία τῶν μεγάλων μεταβολῶν ἧς ὁ Ζωροάστρος ἐπήνεγκεν εἰς τὸν γάμον ἐστὶν ἡ ὑπὸ τῆς θρησκείας καθιέρωσις αὐτοῦ. Ὑποδεέστερος τοῦ Ζωροάστρου, ὡς νομοθέτου καὶ ὡς ἠθικολόγου, ὁ Μωάμεθ, ὅστις ἐσπούδαζε πρὸ πάντων νὰ δεσπόσῃ, ἱδρυσεν ἀρχὴν ὅλως διάφορον. Κατ' αὐτὸν ὁ γάμος ἦν πρᾶξις καθαρῶς ἀστυκῇ. Ἀλλὰ δὴ καὶ διεκήρυξεν ἐν τῷ Κορανίῳ ὅτι ἡ ἐπιθυμία τοῦ νὰ νυμφευθῇ τις γυναικὰ τινὰ ἤρκει πρὸς τὸ κύριος τοῦ γάμου, μὴ οὐσης ἀναγκαίας τῆς συναινεσεως τῶν γονέων. Κατὰ τοῦτο ὑπῆρξε συνεπὴς πρὸς τὸν σκοπὸν αὐτοῦ νὰ προσελκύσῃ εἰς ἑαυτὸν τοὺς Ἀραβας, παρέχων αὐτοῖς θρήσκευμα εὐκόλον καὶ ἐπιεικές, καὶ ὑπισχνούμενος ἐν τῇ μελλούσῃ ζωῇ τὴν ἡδονὴν καὶ τὴν ἡδυπάθειαν.

Τὸ ἀποτέλεσμα νομοθεσίας τοιαύτης ὑπῆρξεν ὅποιον ὥφειλεν εἶναι. Ἐν τοῖς ὀθωμανικοῖς γάμοις εὗρηται ἡ μεγίστη ποικιλία· ὅτε μὲν αἱ γυναῖκες λαμβάνονται τῇ συναινεσει αὐτῶν τε καὶ τῶν γονέων αὐτῶν· ὅτε δὲ εἰσὶ δούλαι ἀγορασθεῖσαι, τὰς ὁποίας ὁ κύριος αὐτῶν ἀναβιβάζει εἰς τὴν τάξιν τῶν γυναικῶν αὐτῶν· καὶ ἄλλοτε ἀπαχθεῖσαι διὰ τῆς βίας ἀνακηρύττονται ὑπὸ τοῦ ἄρπαγος αὐτῶν γυναῖκες αὐτοῦ! Ὁ Μωάμεθ, ὡς οἱ ἄλλοι νομοθέται τῆς Ἀσίας, ἐπελάθετο ὅτι ἡ γυνὴ ἐπλάσθη ὅπως ἦναι ἡ νόμιμος σύντροφος τοῦ ἀνδρὸς, οὐχὶ δὲ δούλη αὐτοῦ. Ἐντεῦθεν τὸ Κοράνιον ἀνακηρύττει τὴν ὑποταγὴν καὶ τὴν ὑπακοὴν ὡς τὸ πρῶτιστον τῶν γυναικῶν καθήκον· ἐπιτρέπει δὲ τῷ ἀνδρὶ νὰ ἐπιτιμῇ, ν' ἀποπέμψῃ, καὶ δὴ νὰ τύπτῃ τὰς πρὸς αὐτὸν ἀπειθούσας. «Αἱ γυναῖκες, λέγει (Κεφ. Β'. ἐδάφ. 225) εἰσὶν ὁ ἀγρὸς ὑ-

»μὼν γεωργεῖτε αὐτὸν κατὰ τὸ δοκοῦν
»ὑμῖν.» Ἐθεώρησε τὸν ἄνδρα ὡς φύσει
ἀνώτερον τῆς γυναικὸς, καὶ εὐρίσκομεν
περὶ τούτου ἐν τῷ Κορανίῳ τάδε· «Οἱ
»ἄνδρες ὑπερτεροῦσι τῶν γυναικῶν διὰ
»τῶν ἰδιοτήτων δι' ὧν ὁ Θεὸς ἔτα-
»ξεν ἐκείνους ὑπεράνωθεν τούτων, καὶ
»καθόσον οἱ ἄνδρες ἐκ τῆς ἰ-
»δίας περιουσίας προικοδο-
»τοῦσι τὰς αὐτῶν γυναῖκας.»
(Κεφ. Δ'. ἐδ. 5).

Τοῦτο ἄγει ἡμᾶς εἰς τὸ νὰ εἴπωμεν
περὶ τῆς προικὸς ἐπὶ μέρους τῆς κληρο-
νομίας τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς· ἐναλλάξ δὲ ὁ
ἄνὴρ κληρονομεῖ τὸ ἥμισυ τῆς περιου-
σίας τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, μὴ καταλει-
πούσης τέκνα, τὸ δὲ τέταρτον ἐν ἐναντίᾳ
περιπτώσει.

Ἀνακεφαλαιοῦντες τὰ εἰρημένα περὶ
τῆς Ὀθωμανικῆς νομοθεσίας, λέγομεν
ὅτι παρίσταται ἡμῖν αὕτη παράλογος,
καθόσον ὁ Μωάμεθ προσφέρεται τῇ γυ-
ναικὶ κάλλιον ὥς πρὸς τὴν περιουσίαν
αὐτῆς ἢ ὥς πρὸς τὸ πρόσωπον. Τὸ παρά-
δοξον τοῦτο γίνεται ἡμῖν καταληπτὸν
ἐξ ὧν εἶπεν ὁ Μοντέσκιος ἐν Πραγμα-
τεία αὐτοῦ περὶ τοῦ πνεύματος
τῶν νόμων (Βιβλ. Ζ'. Κεφ. Θ'.) ὅτι
ἐν τοῖς δεσποτικοῖς κράτεσιν ἡ
γυνὴ ἐστὶν ἀντικείμενον πολ-
υτελείας καὶ ὅτι δέον αὕτη
νὰ ᾔναι παντελῶς δούλη. Οἱ
Ὀθωμανοὶ τὰ πάντα χαρίζονται ταῖς
γυναῖξιν αὐτῶν, ἐὰν μόνον αὗται πα-
ραιτηθῶσιν ὑπὲρ αὐτῶν πάσης ἀνεξαρ-
τησίας καὶ πάσης ἀξίας.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΠΑΡΑ ΤΟΙΣ ΙΟΥΔΑΙΟΙΣ

Ἡ κατάστασις τῆς γυναικὸς ἦν κρείτ-
των παρὰ τοῖς Ἰουδαίοις ἢ παρὰ τοῖς
ἄλλοις ἀνατολικοῖς ἔθνεσι, καθόσον
ἀποδεικνύεται ἐντελῶς ὅτι ἡ γυνὴ οὐκ
ἦν δούλη τοῦ ἰδίου ἀνδρὸς. Ἀλλ' ἡ
κατάστασις αὐτῆς ἦν κατωτέρα τῆς τῆς
χριστιανῆς γυναικὸς, καὶ δὴ καὶ τῆς Ἑλ-
ληνίδος.

Ὁ ἀνὴρ δὲν ἠγόραζε τὴν γυναῖκα
αὐτοῦ, ὡς ἐσφαλμένως ὑπέλαβεν ὁ Κ.

de Pastoret ἐν τῇ ὑπ' αὐτοῦ φιλοπο-
νηθείσῃ Ἱστορίᾳ τῆς νομοθε-
σίας, (Τομ. Δ'. Κεφ. ΚΒ'.) Ἡ δόξα
αὕτη ἐπὶ μακρὸν χρόνον κρατήσασα,
καὶ τὴν ὁποίαν ἀνέτρεψεν ὁ Salvador⁽¹⁾,
ἐπ' οὐδενὸς ἐστηρίζετο ἀναντιρρήτου κει-
μένου. Ἀλλ' οὐδὲ ῥητέον μετὰ τοῦ Κ.
Salvador ὅτι ἡ γυνὴ κατὰ τὴν Γένε-
σιν, ἦν ἴση τῷ ἀνδρὶ⁽²⁾. Καθότι ἡ ἰδέα
τῆς ὑποταγῆς καὶ ἐξαρτήσεως τῆς γυ-
ναικὸς εὐρηται ἐν πᾶσι τοῖς βιβλίοις
τῆς Παλαιᾶς Διαθήκης· ὑπάρχει δ' ὡς-
αὐτως ἐν Mishna, συλλογῇ καταρτι-
σθείσῃ ὑπὸ τοῦ ῥαββίνου Ἰούδου, βασι-
λεύοντος Ἀντωνίου τοῦ Εὐσεβοῦς, τῶν
νόμων οἵτινες διεῖπον τοὺς Ἑβραίους διε-
σώζοντο δ' ἕως τότε ἐν τῇ μνήμῃ τῶν
ἀνθρώπων καὶ ἐν τισι σημειώσεσι τῶν
ῥαββίνων.

Εἶδομεν ὅτι ὁ ἀνὴρ δὲν ἠγόραζε τὴν
γυναῖκα αὐτοῦ. Ἐκράτει ὅμως παρὰ
τοῖς Ἰουδαίοις ἔθος τι ἀλλόκοτον. Ὁ
ἀνὴρ ἀπέτιε τῇ γυναικὶ αὐτοῦ τὴν τιμὴν
τῆς παρθενείας αὐτῆς, τὸ δὲ ποσὸν ὠρι-
σμένον ἀμεταβλήτως εἰς πενήκοντα
σίκλους ἢ διακόσια ζιουζίμ, ἀπετέλει
τὴν προῖκα αὐτῆς. Ἐὰν ὁ ἀνὴρ ἐδίδου
ποσὸν ἔλασσον, ἢ ἔνωσις αὐτοῦ δὲν
ἐθεωρεῖτο ὡς γάμος, ἀλλ' ὡς παλλακεία.
Τοῦναντίον ἠδύνατο δοῦναι πλεον, τοῦθ'
ὑπερ ἐγένετο σχεδὸν ἀείποτε. Ὁ ἀνὴρ
λοιπὸν ἦν ὁ παρέχων τὴν dos virgi-
nitatis τὴν παρθενείας προῖ-
κα, ὡς εἶχεν ὁ τύπος τοῦ γαμικοῦ συμ-
βολαίου· ἦν δὲ αὐτόχρημα προῖξ, καθότι

(1) Ἱστορία τῶν Θεσμῶν τοῦ Μωϋσέως καὶ τῶν
Ἑβραίων, τομ. Β'. σελ. 349.

(2) Ὁ Κ. Salvador εἰς ὑποστήριξιν τῆς γνώ-
μης αὐτοῦ παραπέμπει εἰς τὴν Γένεσιν, μηδενὸς
δὲ χωρίου μνημονεύων, μεταφράζει τὰ ἐδάφια
24 καὶ 22 τοῦ Κεφ. Β'. Ἀλλ' εὐχερῶς ἀποδει-
κνύεται ἡ γενναία πλάνη τοῦ Κ. Salvador Τὰ
χωρία τῆς Γένεσεως ἀναφέρονται τῷ ὄντι πρὸς
τὴν πλάσιν τῆς πρώτης γυναικὸς. Ἀλλὰ προδῶ-
μεν εἰς τὴν ἀνάγνωσιν τῆς ἱερᾶς βίβλου· βλέπο-
μεν ἐν Κεφ. Γ'. ἐδάφ. 16 ὅτι ὁ Θεός, μετὰ τὸ
ἁμάρτημα τῆς γυναικὸς, λέγει αὐτῇ, κατὰ τὸν
Μωϋσέα· Ἔσθι ὑπὸ τὴν ἐξουσίαν τοῦ
ἀνδρός σου, καὶ αὐτός σου κυριεύ-
σει· ὅπερ ἐστὶν αὐτῇ ἡ ἐκφρασις τοῦ φρονήμα-
τος τῶν Ἑβραίων.

δὲν ἔδιδεν αὐτὴν εἰς τοὺς γονεῖς τῆς γυναικὸς αὐτοῦ, ἀλλ' εἰς ταύτην. Λέγοντες ὅτι τὴν ἔδιδε χρώμεθα τῇ λέξει ταύτῃ ἐν τῇ νομικῇ σημασίᾳ τῆς λατινικῆς λέξεως *dare*. ὁ ἀνὴρ μετεβίβαζε τὴν κυριότητα τῆς προικὸς. Ἀλλ' ἡ προῖξ αὐτῇ, ὡς καὶ τὰ δωρούμενα τῇ γυναικὶ παρὰ τῆς οἰκογενείας αὐτῆς ὄντα ὡς ἐπὶ τὸ πολὺ μικροῦ ἄξια, μετέβαινον εἰς τὴν κατοχὴν τοῦ ἀνδρὸς, ὅστις καθίστατο ὑφειλέτης αὐτῶν πρὸς τὴν γυναῖκα ἐπὶ τῷ λόγῳ.

Προκύπτει ἐξ ὧσων εἶδομεν περὶ προικὸς ὅτι ἡ Ἰουδαία ἀπ' ἐναντίας πρὸς τὰς γυναῖκας τῶν πλείστων ἐκ τῶν ἄλλων ἀνατολικῶν ἐθνῶν, ἡδύνατο νὰ ἔχῃ περιουσίαν διαρκούντος τοῦ γάμου. Ἀλλ' ἅπασαν ταύτην τὴν περιουσίαν κατεῖχεν ὁ ἀνὴρ, ὅστις ἅμα καὶ ἐκαρποῦτο αὐτήν. Ἐν τούτοις ἐνίοτε ἡ κατοχὴ αὐτῇ ὑφίστατο δικαίῳ μᾶλλον ἢ πράγματι τοῦτο συνέβαινε μάλιστα τοῦ ἀνδρὸς ἀπόντος. Τότε ἀνεφύετο τὸ ζήτημα ἐὰν ἡ γυνὴ *qui non possidebat sed erat in possessione* (ἡτις δὲν κατεῖχεν, ἀλλ' ὅμως διετέλει ἐν τῇ κατοχῇ) ἡδύνατο νὰ ἐκποιήσῃ τὰ κτήματα αὐτῆς. Ἰδοὺ τί περὶ τούτου εὐρίσκομεν ἐν *Mischna* καὶ ἐν τῇ ἐρμηνείᾳ τοῦ *Jurenhusius*. Ἐὰν ἡ γυνὴ εἶχε πωλήσῃ διαρκούντος τοῦ γάμου κτήμά τι ἄγνωστον τῷ ἀνδρὶ, οὗτος ἡδύνατο πάραυτα ν' ἀπαιτήσῃ παρὰ τῶν ἀγοραστῶν τοὺς καρπούς, καθότι οἱ καρποὶ οὗτοι ἀνήκον αὐτῷ· δὲν ἡδύνατο ὅμως ἔτι νὰ διεκδικήσῃ τὸ κτήμα, διότι ἡγνόει ἐὰν ἔμελλε ν' ἀνήκῃ αὐτῷ ποτέ. Ἀλλ' ἐὰν ἡ γυνὴ προαπεβίου τοῦ ἀνδρὸς, ὑφισταμένου τοῦ γάμου, οὗτος καθιστάμενος τότε κληρονόμος αὐτῆς, ἡδύνατο νὰ τὸ διεκδικήσῃ, καθόσον ἐν τοιαύτῃ περιπτώσει ἡ γυνὴ εἶχε πωλήσῃ κτήμα τοῦ ἀνδρὸς, δὲν ὥφειλε δὲ ν' ἀποδώσῃ τοῖς ἀγορασταῖς τὸ καταβληθὲν τίμημα, πλὴν ἐὰν τοῦτο μὴ εἶχεν ἀναλωθῇ. Ταῦτα ὡς πρὸς τὰ κτήματα τὰ ὅποια ὁ ἀνὴρ ἐγίνωσκεν. Ὡς πρὸς δὲ τὰ ὑπ' αὐτοῦ ἀγνοούμενα, ἡ γυνὴ ἡδύνατο νὰ τὰ ἐκποιήσῃ, χωρὶς νὰ φοβῆται

ὁ ἀγοραστὴς διεκδικήσιν τῆς κυριότητος.

Τοιουτοτρόπως τὰ ἐν τῇ προικὶ τῆς γυναικὸς περιλαμβανόμενα κτήματα δὲν ἦσαν ἀνεκποίητα· ἔνθεν μὲν τῷ ὄντι ἡ ὑπὸ τῆς γυναικὸς τυχὸν γενομένη ἐκποίησις αὐτῶν ἦν ἔγκυρος ἐν τισι περιπτώσεσιν, ἔνθεν δὲ βέβαιον εἶναι ὅτι ὁ ἀνὴρ ἡδύνατο νὰ τὰ ἐκποιήσῃ.

Τοιαύτη ἦν ἡ ἱκανότης τῆς Ἰουδαίας. Εἴπωμεν ἤδη ὀλίγας λέξεις περὶ τῆς θέσεως αὐτῆς ἐν τῇ οἰκογενείᾳ. Εἶδομεν ὅτι ὁ ἀνὴρ δὲν ἡγόραζεν αὐτήν· ἀλλὰ καὶ παρετηρήσαμεν ὅτι κατὰ τὴν Γένεσιν ἡ γυνὴ ὑπέκειτο τῇ ἐξουσίᾳ τοῦ ἀνδρὸς αὐτῆς. Ὡφειλεν αὐτῇ νὰ ὑπακούῃ ἔτι εἰς τὰς ἐλαχίστας αὐτοῦ ἰδιοπροπίας. (1) Τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἐκάλει αὐτῇ κύριον, (2) καὶ ἐπετέλει παρ' αὐτῷ πάντα τὰ καθήκοντα θεραπαινίδος. (3) Ἀναγινώσκουμεν μάλιστα ἐν *Mischna* ὅτι ὁ ἀνὴρ ἡδύνατο νὰ τὴν ἐγκαλέσῃ εἰς τὸ δικαστήριον, ἐὰν μὴ αὐτῇ ἐπεσχόλαζε τοῖς οἰκιακοῖς ἔργοις.

Ἡ κύρωσις τῆς συζυγικῆς ἐξουσίας ἦν φοβερά· ὁ ἀνὴρ ἡδύνατο ν' ἀποπέμψῃ τὴν ἀπειθήσαν αὐτῷ γυναῖκα. Τὸ δὲ μέγιστον ἡδύνατο νὰ τὴν ἀποπέμψῃ, καὶ ἐὰν ἀπήρεσκεν αὐτῷ· καθότι οἱ ῥαββίνοι εἰς τοσοῦτον προήγαγον τὴν ἐρμηνείαν τῶν λέξεων *propter aliquam foeditatem* (Δευτερ. Κεφ. ΚΔ' ἐδάφ. Γ' καὶ

(1) Τοῦτο δῆλον ἡμῖν γίνεται ἰδίως ἐκ τῆς ἱστορίας τῆς Ἀστίν, γυναικὸς τοῦ Ἀρταξέρξου. Γνωστὸν ὅτι ὁ ἡγεμὼν οὗτος ἀπέπεμψεν αὐτήν, διότι ἡρνήθη νὰ προσέλθῃ, αὐτῷ, ὅτε μετ' εὐνοχίαν τινα μεταπέμψατο αὐτήν ὅπως ἐπιδείξῃ τὸ κάλλος αὐτῆς τοῖς αὐτοῦ ἀδελικοῖς. Οἱ σοφοί, αὖς συνεδουλεύσατο κατὰ τὴν περίπτωσιν ταύτην, ἀπεκρίναντο αὐτῷ ὅτι ἡ βασίλισσα ἔμαρτε πρὸς τὸν ἄνδρα αὐτῆς ἀρνηθεῖσα νὰ προσέλθῃ ὡς διατάσσεται, καὶ ὅτι ἦν τοῦτο ὀλέθριον παράδειγμα πρὸς πάσας τὰς γυναῖκας. (Ἑσθῆρ, Κεφ. Γ' ἐδάφ. 10 καὶ ἐπόμενα.)

(2) Γεν. κεφ. ΙΑ' ἐβ. 12.

(3) Τὸ πρόσωπον τοῦ ἀνδρὸς, τὰς χεῖρας καὶ τοὺς πόδας ἐνιπτε, ἐπλήρου δ' αὐτῷ τὸ ποτήριον, ὡς θεράπεινα, ὅσον δὴ ποτε καὶ ἂν ἦ τοτῶν συζύγων τὸ ἄξιωμα, ἐὰν μὴ ἐχαρίζετο ὁ ἀνὴρ. (Lelden σελ. 364.)

ἐπόμε¹). Ἐν τούτοις παρὰ τὴν κατά-
χρησιν ταύτην καὶ τὴν παντελῇ ὑποτα-
γὴν τῆς συζύγου, βέβαιόν ἐστίν ὅτι οἱ
Ἰουδαῖοι ἐφέροντο πρὸς τὴν γυναῖκα
πολὺ κάλλιον ἢ οἱ πλείστοι τῶν ἄλλων
ἀνατολικῶν λαῶν· ἦν αὕτη ἐλευθέρα καὶ
ἠδύνατο νὰ ἔχῃ ἰδίαν περιουσίαν.

ΚΑΤΑΣΤΑΣΙΣ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΟΣ ΕΝ Τῇ ΑΡΧΑΙΑ
ΕΛΛΑΔΙ.

Διαφοραὶ μεγάλαι διακρίνουσι τὰς ἐλ-
ληνικὰς νομοθεσίας ἀπὸ τὰς τῶν λαῶν,
οὓς ἄρτι εἶδομεν καὶ τοὺς ὁποίους οἱ
Ἕλληνες βαρβάρους ἐκάλουν. Ἐνῶ ὁ
Ἀριστοτέλης (Πολιτ. Βιβλ. Α'. Κεφ.
Α'. § 5) λίαν ἀκριβῶς παρετήρησεν ὅτι
παρὰ τοῖς βαρβάροις ἡ γυνὴ καὶ ἡ δού-
λη ἦσαν ὅντα ὁμοταγῇ, ὁ Πλάτων, τοῦ
ὁποίου ἦν μαθητὴς, εἶχε γράψῃ ἐν τῇ
Πολιτείᾳ αὐτοῦ (βιβλ. Ε'.) ὅτι ἡ γυνὴ
ἦν ἀξία τοῦ μετέχειν τῆς παιδείσεως
καὶ τῶν ἔργων τοῦ ἀνδρός· αὕτη δὲ ἡ ἰ-
δέα οὐκ ἦν ὀνειροπόλημα τοῦ φιλοσό-
φου, καθότι παρήγαγε τοὺς νόμους τοῦ
Λυκούργου.

Ἄλλ' ὅμως ὁ ἐλληνικὸς πολιτισμὸς
ἤρξατο ὡς ὁ τῶν ἄλλων λαῶν· ἐπὶ τινα
χρόνον αἱ γυναῖκες ἠγοράζοντο· ἀλλ' ἡ
ἀναμφισβήτητος αὐτοῦ ἀξία ἐν τούτῳ
κεῖται ὅτι ταχέως προήλθεν ἐκ τῆς βαρ-
βαρότητος. Οὕτως ὁ Κέκρωνς ὅστις ἀπέ-
βη εἰς τὴν Ἀττικὴν περὶ τὸ 1643 π. Χ.
ἔσχε τὴν δόξαν νὰ συστήσῃ τὸν γάμον,
διαδοθέντα οὕτως ἐν τάχει, ὥστε ἐν
Σπάρτῃ προέβησαν μέχρι τοῦ ὀρίσαι
ποινὰς κατὰ τῶν ἀγάμων.

Ἐν Ἑλλάδι αἱ ὑπανδροὶ γυναῖκες δι-
ἠγον οἰκουροῦσαι· ἀλλ' ἡ μόνωσις αὕτη
ἦν πάντῃ διάφορος τῆς τῶν ἀσιανῶν
γυναικῶν. Οὔτε τοσοῦτον ἄκρα ἦτο, οὔ-
τε ὁμοφυῆς, οὐδ' ἐπὶ τῶν αὐτῶν ἠρείδε-
το αἰτίων. Τὴν μόνωσιν ἐν ἣ ἐβίουσαν αἱ
Ἑλληνίδες δὲν ἀπῆτει ἡ ζηλοτυπία καὶ
τὸ δεσποτικὸν πνεῦμα τῶν ἀνδρῶν· ἀλλ'
ἦν συνέπεια τῆς αἰδημοσύνης τῶν γυ-
ναικῶν. Εὐρίσκομεν δύο ἀναμφιλέκτους

ἀποδείξεις τῆς γνώμης ἡμῶν ἐν τοῖς ἐ-
ξῆς· πρῶτον μὲν ὅτι ἡ ἐμφάνισις αὐτῶν
ἐπὶ τῆς ἐξωτερικῆς θύρας τοῦ ἰδίου οἴ-
κου ὑπελαμβάνετο ὡς κηλίδωσις τῆς
ὑπολήψεως αὐτῶν· δεύτερον δὲ ὅτι ἀπή-
λαυον μείζονας ἐλευθερίας ὑπανδροὶ γε-
νόμεναι ἢ τὸ πρίν· μετὰ δὲ τὴν τεκνοποίη-
σιν ἡ ἐλευθερία αὐτῶν ἔτι πλείων ἦν. Ταῦ-
τα ἐνδεικνύουσιν ἱκανῶς τὸ πνεῦμα τῆς
συνηθείας ἣτις ἐτήρει τὰς γυναῖκας ἐγ-
κλείστους εἰς τοὺς ἰδίους οἴκους· κατὰ
συνέπειαν αὐτῆς ταύτης τῆς ιδέας ὑπῆρ-
χε νόμος τιμωρῶν προστίμῳ τὰς Ἀθη-
ναίας, αἵτινες ἐξήρχοντο λίαν κεκαλλω-
πισμέναι.

Ἡ προῖξ τῆς γυναικὸς περιωρίζετο τὸ
κατ' ἀρχὰς εἰς δῶρα τὰ ὁποῖα ἐλάμβαν-
ον παρὰ τῶν συζύγων αὐτῶν· ἀλλὰ μετ'
οὐ πολὺ τὸ ἐναντίον εἰσῆχθη ἔθος, καὶ ἡ
ὑπὸ τῆς γυναικὸς ἐπιφερομένη προῖξ
κατέστησε μίαν τῶν διαφορῶν τῆς γυ-
ναικὸς καὶ τῆς παλλακῆς. Ἄλλως τε ἡ
προῖξ αὕτη ἦν μικροῦ ἀξία. Ὁ Σόλων
ἀπηγόρευσε ταῖς Ἀθηναίαις νὰ ἐπιφέ-
ρῃσι τοῖς ἰδίοις ἀνδράσι πλέον τῶν
τριῶν ἐσθῆτων καὶ τινων σκευῶν· δὲν ἤ-
θελεν οἱ ἄνδρες νὰ λαμβάνωσι
τοῦ πλούτου ἕνεκεν γυναῖκας τὰς
ὁποίας δὲν θὰ ἠγάπων, οὐδὲ νὰ ὑπάρχῃ
εἰς τὰς γυναῖκας κώλυμα πρὸς γάμον ἢ
πενία αὐτῶν. Ἄλλ' ὅμως ἐπέτρεψε τῇ
γυναικί, τῇ κληρονόμῳ τοῦ ἰδίου πατρὸς,
μὴ καταλιπόντος τέκνα ἄρρενα, νὰ ἐπι-
φέρῃ προῖκα μείζονα.

Ὁ Λυκούργος προέβη ἔτι περαιτέρω
παρὰ τὸν Σόλωνα, ἀπαγορεύσας τοῖς
ἀνδράσι νὰ λαμβάνωσι καὶ τὴν ἐλαχί-
στην προῖκα. Προέθετο δ' οὕτω ἵνα οἱ
σύζυγοι ὧσιν ἐντελῶς ἴσοι πρὸς ἀλλή-
λους, ὥστε ἡ ἱκανότης τῆς γυναικὸς νὰ
ῆναι ἴση τῇ τοῦ ἀνδρός.

Οὐχ οὕτως εἶχεν ἐν Ἀθήναις, ἔνθα ἡ
γυνὴ ἦν ἀνίκανος νὰ ἐκποιήτῃ καὶ νὰ
συμβάληται· ἀλλ' ἡ ἀνικανότης αὕτη
δὲν ὑπῆρξεν ἐντελής· πλείστοι μαρτυ-
ρίαι ἀποδεικνύουσιν ὅτι ἡ γυνὴ ἠδύνατο,
ὡς τὸ τέκνον, νὰ συμβάληται μέχρις ἀ-
ξίας ἐνὸς μεδίμνου κριθῆς.

Προκύπτει ἐξ ὧων εἶδομεν ὅτι οἱ

(1) Κατὰ τοὺς ἐδομημένους «ἐὰν μὴ εὖρη χά-
ριν ἐναντίον αὐτοῦ, ὅτι τῆρεν ἐν αὐτῇ ἄσχημον
πρᾶγμα.»

Ἕλληνες νομοθέται ὑπῆρξαν εὖνοι τῇ γυναικί. Μὴ ἐμφορούμενοι ὑπὸ πνεύματος δεσποτείας ὅπερ ἐχαρακτήριζε τοὺς τῶν ἄλλων ἐθνῶν, οἱ πολῖται δὲν ἐπεζήτησαν νὰ καταστῶσι τύραννοι οἰκιακοί. Ἐντεῦθεν ἡ τῆς Ἑλληνίδος κατάστασις προσπλησιάζει πολὺ τῇ τῆς γυναικὸς κατὰ τοὺς καθ' ἡμᾶς νόμους. Δικαίως λοιπὸν ἀπεφηνάμεθα ἐν ἀρχῇ τοῦ κεφαλαίου ὅτι αἱ νομοθεσίαι τῆς Ἑλλάδος ἀφίσταντο πασῶν τῶν προεξεσθεισῶν.

ΠΕΡΙ ΠΑΛΗΣ ΚΑΙ ΠΑΛΑΙΣΤΩΝ

ΕΡΑΝΙΣΜΑ

ὑπὸ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ Π. ΛΥΤΣΙΚΑ

Ἡ πάλη εἶναι ἐν τῶν ἀρχαιοτέρων γυμνασμάτων, ἂν οὐχὶ τὸ ἀρχαιότερον πάντων. Δὲν ὑπετίθετο πάντοτε, μεταξὺ τῶν μετερχομένων ταύτην, μέσον ἐχθροπραξίας μίσους ἢ ἐκδικήσεως — πολλοῦ γε καὶ δεῖ — ὥς ἐπὶ τὸ πλεῖστον διὰ τὰ ἄτομα ταῦτα, τοῦ αὐτοῦ γένους, τῆς αὐτῆς φυλῆς, τῆς αὐτῆς οἰκογενείας, ἢ πάλη ἦτο μόνον μέσον δοκιμασίας τῶν ἀμοιβαίων δυνάμεων. Δύο συναγωνισταὶ ἐδράττοντο ἀλλήλων, καὶ προσεπάθουν μόνον τίς τὸν ἄλλον νὰ καταβάλῃ. Αἱ μονομαχίαι αὗται ἦσαν ἀπεικονίσματα ἀπάσης τῆς βαναυσότητος τῶν ἀρχαιοτάτων χρόνων, δι' ὧν ἡ κτηνώδης δύναμις ἀπεφάσιζε περὶ τῆς νίκης. Κατέβλιβέ τις τὸν ἀντίπαλόν του ὑπὸ τὸ βάρος καὶ τὸν ὄγκον τοῦ σώματός του, τὸν συνέτριβε, καθὼς συντρίβει τις τὸν σπόρον ὑπὸ τὴν μυλόπετραν, καὶ τότε μόνον τὸν παρῆτει, ὅτε ὠμολογεῖτο νικητής. Κατὰ τοὺς ἡρωϊκοὺς λοιπὸν χρόνους ὁ ἄνθρωπος προσεπάθει νὰ καταστήσῃ τὸ σῶμά του ὅσῳ τὸ δυνατόν ὀγκωδέστερον, εἴτε δι' ἐπανηλειμμένων γυμνασμάτων, εἴτε δι' ὑγιεινῆς διαίτης, τέλος νὰ βαρύνῃ εἰς τὰς μάχας δι' ὅλης τῆς δυνάμεως τοῦ ἀναστήματός του καὶ τῶν μυῶν του. Πόσοι ἄνθρωποι ὠφε-

λήθησαν ἐπὶ τῷ σκοπῷ νὰ ὑποτάξωσι καὶ ἐκμεταλλευθῶσι τοὺς ὁμοίους των ἐκ τῶν σωματικῶν προτερημάτων, τὰ ὅποια ἡ φύσις τοῖς διένειμε, καὶ ἅτινα εἶχον ἀναπτύξει διὰ τῆς καλλιέργειας! Ἀργότερον ὁ ἄνθρωπος κατεχράσθη ἐπὶ τῷ αὐτῷ σκοπῷ, καὶ ἐξακολουθεῖ ὁσημέραι νὰ κάμνῃ κατάχρησιν τῶν ἠθικῶν του δυνάμεων. Ἐντεῦθεν ἐν τῇ φυσικῇ τάξει τὰ φοβερά ἐκεῖνα ὄντα, τὰ ἔκτακτον ἔχοντα δύναμιν, ἅτινα κατεβασάριζον τοὺς ἀνθρώπους, καὶ ἐδέσποζον αὐτῶν διὰ τοῦ τρόμου.

Ὁ Ἀνταῖος καὶ ὁ Σίννις ἦσαν τὰ κινδυνωδέστερα τῶν τεράτων τούτων, ἀπὸ τῶν ὁποίων ὁ Ἡρακλῆς καὶ ὁ Θησεὺς ἠναγκάσθησαν νὰ καθαρίσωσι τὴν γῆν. Διατείνονται ὅτι εἰς αὐτοὺς ὀφείλεται ἡ εὕρεσις τῆς πάλης. Οὗτοι ὑπεχρέουν τοὺς ὁδοιπόρους ν' ἀγωνίζωνται μετ' αὐτῶν, κατώρθωνον εὐκόλως νὰ τοὺς καταβάλωσι, καὶ κατόπιν τοὺς ἐφόνευον. Ὁ Ἀνταῖος γίγας ἐκ Λιβύης δὲν διέτρεχεν, ὡς λέγουσιν, ἀτομικῶς μεγάλους κινδύνους. Κατὰ τὰς συναντήσεις του ἡ πτώσις του δὲν ἦτο ἥττα, ὡς διὰ κοινόν τινα παλαιστήν, ἀλλ' ἡ ἀφετηρία καὶ ἡ ἀφορμὴ νέων ἐπιτυχιῶν· καθότι, οὗτος ἦτο, ὡς γνωστὸν, υἱὸς τῆς γῆς, καὶ ἐκάστοτε πίπτων ἤγγιζε τὸν μητρικὸν κόλπον, καὶ ἀνελάμβανε νέας δυνάμεις, ὥστ' ἐδέησεν ἵνα ὁ Ἡρακλῆς ἀποσπασθῇ τρίς ἐκ τῶν περισφίξεων του, τὸν ἀνεγείρῃ εἰς τοὺς ὀζῶδεις βραχίονάς του καὶ τὸν ἀποπνίξῃ, χωρὶς νὰ τὸν ἀφήσῃ νὰ ἐγγίσῃ τὴν γῆν.

Ὁ Θησεὺς εἶχε προσκόμματα τοῦ αὐτοῦ σχεδὸν εἶδους νὰ ὑπερνικήσῃ κατὰ τὴν πάλην του πρὸς Σίννιν τὸν Πιτυοκάμπτην, ὅστις συνελάμβανε τοὺς διαβάτας, καὶ τοὺς προσέδεεν εἰς κλάδους δένδρου, προηγουμένως ὑπ' αὐτοῦ καμφθέντος· ὅταν δ' ἐπανωρθοῦτο, τὰ μέλη τῶν δυσυχῶν τούτων κατεσχίζοντο μετ' ἀπαισίων τριγμῶν. Οἱ λησταὶ τῶν ἡμερῶν μας ἐπιτηδεύονται ὁμοίως τοιαύτας σκληρότητας, ἀλλ' αἱ σημεριναὶ κυβερνήσεις ἔχουσι μέσα καταστολῆς πολλῶν ἀποτελεσματικώτερα. Ὁ Θησεὺς αὐδὲν